

IHF

Internationaal Hulpfonds
voor vrijeschoolpedagogie

De rOndbrief

Voorjaar 2024

Colofon

de rOndbrief voorjaar 2024
40e jaargang, no 1, mei 2024

de rOndbrief is een uitgave van het Internationaal Hulpfonds (IHF) en verschijnt tweemaal per jaar.
abonnement + donateurschap: minimaal € 30 per jaar
redactie: Reiny Jobse, opmaak: Jelle Kuiper
druk: Druk Tan Heck, Delft,
website : Wilfried Nauta, Jelle Kuiper

Medewerkers

Francis van Maris	voorzitter
Meriam van Herpen	financiële administratie
Wout Balsma	secretariaat
Reiny Jobse	redactie de rOndbrief , portefeuille Oost-Afrika
Hans van Delden	penningmeester
Maaïke Honig	portefeuille pr
Jelle Kuiper	portefeuille pr
Francis van Maris	portefeuille Latijns Amerika
Sietske van Poelgeest	portefeuille West-Azië, Kaukasus
Marieke van der Sanden	portefeuille Brazilië
Mira Spelbrink	China en ZO-Azië
Irene Storm	portefeuille Zuidelijk Afrika
Stasja van Suchtelen	portefeuille markten
Ina Winkler	portefeuille Latijns Amerika

Internationaal Hulpfonds
Broerdijk 148
6523 HE Nijmegen

IBAN code: **NL03 TRIO 0212 1950 50**,
t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds
Kamer van Koophandel 30167248

De Stichting Internationaal Hulpfonds (IHF) is een vrijwilligersorganisatie. Het IHF biedt steun aan projecten buiten Nederland die vernieuwing van opvoeding en onderwijs nastreven met de vrije-school pedagogie als uitgangspunt. Over de hele wereld slaan mensen de handen ineen om op de vrijeschool pedagogie gebaseerde projecten op te zetten. Met behulp van donateurs steunt het IHF veel projecten, verspreid over diverse werelddelen.

In **de rOndbrief** doet het Hulpfonds tweemaal per jaar verslag van de ontwikkeling van initiatieven en projecten die door het IHF gesteund worden. Er wordt melding gemaakt van de activiteiten die ten behoeve van deze initiatieven worden ondernomen, maar ook van de ontwikkelingen binnen de eigen organisatie. Omdat de projecten niet of nauwelijks gesubsidieerd worden en hun voortbestaan in hoge mate afhangt van financiële steun uit het buitenland, hoopt het Internationaal Hulpfonds uw interesse te wekken en doet het een beroep op uw vrijgevigheid.

Contact: Het IHF is van maandag t/m vrijdag bereikbaar van 09.00 - 17.00 uur. B.g.g. kunt u de voicemail inspreken of een sms-bericht sturen. U wordt dan z.s.m. teruggebeld. Ook kunt u altijd mailen naar info@internationaalhulpfonds.nl

Financiële en secretariele administratie:

Meriam van Herpen

T: 06-40062918

E: info@internationaalhulpfonds.nl

www.internationaalhulpfonds.nl

Wilt u de rOndbrief liever, of ook, digitaal ontvangen? Laat het ons even weten via: info@internationaalhulpfonds.nl

Bij de foto op de voorkant: vluchteling uit Kakuma beschildert steen.

In dit nummer

Enda	5
Bernd Ruf	6
Filippijnen	11
Vietnam	12
Thailand	14
WOW Rotterdam	15
Kenia	16
Interview	17
Bolivia	18
Chili	19
Waldorf One World	20
Brazilië	21
Zuid-Afrika	22
Malawi	28
Jaarverslag	29

Vaste rubrieken

4 Van de redactie

17 Interview

35 Van de administratie

Van de redactie

Over het algemeen getuigen de berichten die in onze rOndbrief te lezen zijn van succes. De medewerkers die bij de scholen op bezoek geweest zijn vertellen over arme kansloze kinderen die op de Waldorf School een voedzame maaltijd krijgen en die door de leraren met aandacht en liefde begeleid worden. De verslagen van de leraren die in opleiding zijn aan de Waldorf lerarenopleiding zijn buitengewoon positief. Er worden foto's gemaakt in fraaie moestuinen en smaakvolle lokalen. Het is voor de medewerkers van het IHF dus heel fijn om dit vrijwilligerswerk te kunnen doen.

Maar achter al die mooie verhalen schuilt helaas ook veel leed. De vijftig kleuters van de CEF Steiner School op Zanzibar barstten allemaal tegelijk in snikken uit toen de Kerstvakantie aanbrak. Ze wilden naar school ! In de gezinnen is soms misbruik en vaak geweld en zeker te weinig eten. De kinderen in de Zuid-Afrikaanse townships gaan ook liever naar school, dan dat ze thuis-

blijven waar het geweld elke dag op de loer ligt. En voor de oorlogsslachtoffers in Kakuma Vluchtelingen Kamp is er geen thuis, en soms ook geen familie meer.

In dit nummer kunt u lezen over de crisishulp die nodig is voor kinderen om hun trauma's te overwinnen. De methode daarvoor is geïnspireerd op de kunstvakken van de Waldorf School. Zoals een medewerker aan het Waldorf Kakuma Project, die zelf ooit als kind in het vluchtelingenkamp was gekomen en nu de kinderen hielp hun trauma's te overwinnen, mij zei: met Waldorf heb je goud in handen om kinderen te redden en daarmee ook jezelf te genezen.

Lees het interview met Bernd Ruf, die deze traumahulp heeft geïnitieerd. In oktober is hij door het IHF uitgenodigd om een cursus te komen geven. Misschien bent u zo geïnspireerd dat u zijn lezing wilt mee maken.

Reiny Jobse

Enda

Op 1 en 2 februari 2024 vond in Amsterdam de ENDA-conferentie plaats. ENDA is de naam van het Europese netwerk van organisaties die vrijescholen internationaal steunen. Naast het Internationaal Hulpfonds en de Freunde der Erziehungskunst uit Duitsland, waren ook onze Zweedse en Franse collega's aanwezig (resp. voor de organisaties Sofia en Paul Coroze). De tweedaagse conferentie werd dit keer georganiseerd door een andere Nederlandse partner in het netwerk, de Iona Stichting.

Het thema van deze conferentie was de vraag hoe onze samenwerking in Europees verband binnen de ENDA eruit ziet en hoe wij in de toekomst samen gaan werken. Bij verschillende partners van de ENDA is er sprake van een wisseling van generaties. De generatie 60-plusers wordt langzaam maar zeker afgelost door een jongere generatie. Dat is niet alleen bij ons als IHF te merken, maar ook bij Iona en bij Die Freunde.

Tijdens de conferentie werd snel duidelijk dat wij elkaar als internationale partners heel goed kunnen helpen en ondersteunen. In de toekomst zullen jaarlijks bijeenkomsten georganiseerd worden en op internationale conferenties zoals bijvoorbeeld in Dornach proberen we als ENDA ook telkens een ontmoeting te plannen. Wij kunnen binnen de ENDA veel van elkaar leren : de Duitse Freunde hebben een uitgebreid netwerk; de Zweedse Sofia-organisatie is meer met educatieve landbouwprojecten bezig. Omdat we soms in dezelfde landen of regio's actief zijn als organisaties is het goed om deze uitwisseling regelmatig te hebben.

Op deze plaats alle lof voor de organisatoren van de Iona Stichting, die daadkrachtig en effectief deze tweedaagse ontmoeting tot een succes maakten. Dank aan Roos, Sonja en Robert van Iona.

Francis van Maris

Crisispedagogiek

Notfallpädagogik.

Deze speciale vorm van vrijeschoolpedagogie vindt zijn oorsprong in Karlsruhe. In 1999 richtte Bernd Ruf daar het Parzival Zentrum op. Dit centrum specialiseerde zich in traumapedagogie. Vanaf 2006 kwamen ook andere vragen op het centrum af. Kun je met pedagogische concepten en methodieken trauma's voorkomen? Kun je genezend werken? Er kwam een nieuwe vorm van pedagogie aan, voor kinderen in acute nood- of crisis-situaties. De Notfallpädagogik ontstond.

Interview met Bernd Ruf

FvM. Vanuit de hele wereld komen er vragen voor Notfallpädagogik, terwijl deze vorm van hulp in crisissituaties nog niet zo lang bestaat. Hoe heeft dit zich zo snel kunnen ontwikkelen?

Bernd Ruf. Het is een vraag van deze tijd. Wij leven in een tijd waarin elke leraar in zijn werk met de klas met trauma's bij kinderen geconfronteerd wordt. Meestal is er weinig begrip voor. Je weet als leraar niet wat het is, je weet niet wat je met een kind zou moeten doen. Je weet niet hoe kinderen zich na een trauma kunnen ontwikkelen. En dan komt het vaak tot pedagogische missers, omdat je de situatie verkeerd inschat. Eigenlijk zou elke leraar in zijn opleiding meer hiervan moeten leren kennen. Vraag één is dan : wat is een trauma,

wat doet het met kinderen. En dan komen vanzelf verdere vragen zoals : wat kan ik als leraar doen? En waar ligt mijn grens als leraar? Zijn er misschien systemen, professionals die mij kunnen ondersteunen? Kan ik een kind doorverwijzen? Wanneer wel? Wanneer niet? Waarheen en hoe?

Dat zijn de eerste, basale vragen die tegenwoordig eigenlijk in de opleiding tot leraar thuishoren. Ik zie het in Duitsland, ik zie het overal waar ik op bezoek kom en waar om onze hulp gevraagd wordt. Bij hospitaties in een klas bijvoorbeeld : je ziet overal probleemkinderen, die een merkwaardig of extreem gedrag vertonen. Vaak ligt een trauma ten grondslag aan dit gedrag. Vrijescholen proberen hiermee om te gaan, maar bereiken hier vaak de grenzen van hun kunnen. Dan moet je speciale hulp inschakelen.

In het Parzivalcentrum in Karlsruhe (Duitsland) hebben we een goed opleidingsinstituut dat mensen speciaal voor traumapedagogie klaar maakt. Wat wij met Notfallpädagogik willen bereiken, is dat we het trauma vóór zijn. Ons streven is dat ouders, leraren en kleuterleiders situaties kunnen herkennen. En dat zij zo bewust kunnen handelen dat zij helemaal bij het begin van een traumatische ontwikkeling aan de slag gaan met de kinderen.

Het is een soort eerstehulp. Bij een ongeval heb je EHBO-maatregelen die je kunt nemen zodat het ongeval niet tot blijvend letsel leidt. Zo willen wij opvoeders en leraren aanleren hoe je een soort zielen-EHBO kunt toepassen. Zo kun je ingrijpende trauma's voorkomen. De trauma's treden vaak pas heel wat jaren later op. Dan weet een mens vaak niet meer waar het vandaan komt. Dat is een basisprincipe van onze eerste-hulp-pedagogie: probeer het trauma te voorkomen.

Voor die eerste fase hebben wij concepten ontwikkeld. Die zetten we in het buitenland bij catastrofes in. Maar ook in een klas bij een catastrofale situatie bij een individueel kind in een acute noodtoestand, bij natuurrampen of bij shock-ervaringen die een hele klas beleeft, etc. In dat soort gevallen kun je methodes van onze eerste-hulp-pedagogie inzetten. Voor echte traumapedagogie heb je nog heel andere kennis en kunde nodig.

Trauma's behoren nu eenmaal tot ons leven. Er is geen leven zonder trauma's. In elke leven komen verwondingen voor, ook op zielenvlak. Maar het kan zo erg worden dat het een leven kapot maakt. De wetenschap weet tegenwoordig dat uit verwerkte trauma's mogelijkheden, kansen voor het verdere leven ontstaan. In de grond is elke crisis, naast de grote dreiging en het grote gevaar, een grote kans.

Wij weten dat trauma's die verwerkt worden, mensen in staat stellen om gezonder te worden dan ze daarvoor waren. Precies dat wil crisis-pedagogie bereiken. Wij willen zo met de kinderen werken, dat dat de wonden kunnen helen en dat de crisis waarin ze terecht zijn gekomen, een kans wordt voor hun verdere biografie.

FvM. Hoe is deze crisispedagogie ontstaan?

Bernd Ruf. Het is begonnen met een oorlogservaring die ik had. Het was ten tijde van de oorlog in Libanon. Het was het jaar 2006. In Duitsland vond toen het wereldkampioenschap voetbal plaats. In Stuttgart werd in dat kader een groot jeugdfestival gehouden.

De burgemeester van Stuttgart had hiervoor ook vrijeschool-leerlingen uitgenodigd. In die tijd was ik in het bestuur van Die Freunde der Erziehungskunst. Hij vroeg ons of wij vanuit de vrijeschoolbeweging mee konden doen in de organisatie. Wij hebben toen tussen de 400 en 500 leerlingen uit de hele wereld naar Stuttgart gehaald op kosten van de stad. Het was een fantastisch festival.

Maar toen brak die oorlog uit, de oorlog tussen Israël en Libanon. De Libanese kinderen konden niet meer naar huis omdat de luchthaven stukgeschoten was, bruggen waren vernietigd, steden waren puinhopen geworden. Het was levensgevaarlijk om door dat land te reizen. De kinderen bleven daarom nog een tijd in Stuttgart. Maar zij kregen heimwee en de ouders wilden hun kinderen weer zien. Toen het

niet meer vol te houden was dat die kinderen in Duitsland bleven, heeft de burgemeester mij gevraagd om deze kinderen op hun reis terug te begeleiden.

Dat deed ik samen met enkele mensen. Godzijdank is alles goed gegaan, maar het was een hachelijk avontuur. Eerst ging het naar Syrië, dan naar Libanon. Onderweg moesten we onderhandelen met de Israëliëse bezetters zodat wij niet aangevallen zouden worden. Met officiële documenten van de UNO en UNICEF hadden wij een vrijgeleide waardoor wij door het oorlogsgebied konden rijden.

De kinderen hebben we veilig en gezond bij

hun ouders terug kunnen brengen, naar de vluchtelingenkampen. Eind goed al goed, zou je denken. Maar het was niet ten einde. In die eerste nacht in Libanon heb ik voor het eerst meegemaakt wat oorlog is. De volgende dag was ik in het vluchtelingenkamp. De gebouwen van de vrijeschool waren ook ingericht als vluchtelingenkamp. Daar heb ik vele honderden kinderen gezien die zich in een heel aparte psychische toestand bevonden. Zij waren in een acute shock-toestand. Dat kun je zien, dat herken je meteen als je daarvoor een beetje oog hebt. Dat had ik omdat wij in Karlsruhe het traumacentrum opgericht hadden. Ik wist vanuit onze expertise: Bernd, je hebt nu een half jaar de tijd om de kinderen uit deze toestand te halen. Als je het niet voor elkaar krijgt of als niemand hen helpt, dan dreigt de ontwikkeling verder te gaan naar een toestand die ik vanuit het traumacentrum maar al te goed ken. Als je niets doet, kan een mens ontaarden. In de eindfase kunnen deze mensen crimineel worden, mogelijk worden zij heel gevaarlijk. Ook al als kind. Zij worden psychisch ziek, emotioneel ziek. Ze kunnen op verschillende manieren opvallend gedrag vertonen, misschien worden

zij ook fysiek ziek.

En dat kun je door eerstehulp-maatregelen vóór zijn. Laat mij het zo uitdrukken : je kunt hun gezondheidskrachten , hun zelfgenezingskrachten, versterken. Daardoor kun je latere gevolgen tegenhouden of verminderen. Daarna ben ik naar Duitsland teruggegaan en heb mensen om mij heen verzameld. Pedagogen, psychologen, artsen,... allemaal uit antroposofische werkgebieden.

Twee jaar lang zijn we meerdere keren naar Libanon teruggekeerd. Met de kinderen hebben we op scholen, in kleuterklassen, in ziekenhuizen, op verschillende pleinen en andere openbare plaatsen, overal zo'n beetje, gewerkt. Op deze manier hebben we langzaam de concepten ontwikkeld die we tegenwoordig eerstehulp-pedagogie noemen. Wij hebben het natuurlijk steeds uitgebreid en verfijnd, er kwamen steeds nieuwe werkvormen en ideeën bij.

FvM. Hoe vaak worden jullie ingezet?

Bernd Ruf. In 2006 zijn wij begonnen. Sindsdien zijn we zo'n 130 keer ingezet, bij verschillende catastrofes die de wereld gekend heeft. Nu ben ik bijvoorbeeld net terug uit Hawaï na de brandcatastrofe op Maui. In meer dan dertig landen hebben we ondertussen teams opgeleid. Die teams hebben nu een eigen netwerk, een eigen organisatie. Zij noemen zichzelf "Notfall ohne Grenzen".

FvM. Het gaat niet alleen om Waldorf- of vrijeschoolpedagogie?

Bernd Ruf. Dat is inderdaad zo. Het gaat niet alleen om Waldorf. Waldorfpedagogie is onze basis, maar de crisispedagogie noemen we niet

zo. De naam Waldorf wordt bij onze interventies niet genoemd. Als we de naam niet noemen, roepen we ook geen hindernissen op in catastrofegebieden. Vaak gaat het om gebieden die door het leger gecontroleerd worden. De autoriteiten willen voorkomen dat onder het mom van hulp sektes of godsdienstige instituten beginnen te missioneren onder de getroffen bevolking. Als je een naam hebt, die al een bepaalde ideologische richting aanduidt, dan ben je verdacht en kun je de kinderen niet helpen. Je wordt gewoon niet doorgelaten.

FvM. Ik herken het. In sommige gebieden kom je niet zomaar binnen. Toen wij bijvoorbeeld naar Haïti wilden reizen, was het een heel gedoe om de grens over te kunnen komen.

Bernd Ruf. Haïti? Dat is een duidelijk voorbeeld. Wij hebben daar ook een actie gehouden. Dat was nadat orkaan Matthew daar huis had gehouden. Eerst was het een heel gedoe om duidelijk te maken waarvoor wij kwamen. Op Haïti moet je vreselijk oppassen: er zijn sekten, voodoo-praktijken,... Als je niet oplet, dan krijg je groepen die zich tegen het werk verzetten. Dat maakt het erg lastig om met de kinderen te kunnen werken. Een ander voorbeeld was in Mexico. Daar zijn zelfs kinderen gestolen of ontvoerd om deel uit te maken van zo'n sektarische gemeenschap. Je moet heel goed kijken hoe je met die kinderen die getraumatiseerd zijn, omgaat.

FvM. Kun je dit wel een speciale vorm van vrijeschoolpedagogie noemen?

Bernd Ruf. Ja en nee. Het is een bijzondere mogelijkheid om met anderen samen te werken. Andere mensen voelen dezelfde behoefte, hebben dezelfde noden. De crisispedagogie opent voor veel mensen perspectieven en de toegang naar de antroposofie. Ook naar vrijeschoolpedagogie. Deze crisispedagogie is volledig on-ideologisch. Die komt gewoon uit het werk zelf. Het werk goed doen, daar sluiten mensen bij aan zonder dat ze het antroposofische jargon gebruiken. Deze ervaring heb ik over de hele wereld opgedaan. Waldorfpedagogie in de vorm van crisispedagogie opent de deuren in elke universiteit zonder dat je in een ideologische woordenstrijd terecht komt. Elke professor die normaal zegt dat hij niets met vrijeschoolpedagogie te maken wil hebben,

kan direct begrijpen wat wij doen. En hij wordt er enthousiast door.

FvM Hoe worden jullie voor een interventie opgeroepen?

Bernd Ruf. Het principe is het principe van de vrijwillige brandweer. Als er een signaal klinkt, dan gaat de vrijwillige brandweer aan de slag. Die mensen hebben een brandweerauto nodig, naast een meldsysteem, slangen, ladders, een opleiding en ga zo maar door. Iemand moet de telefoon opnemen. Deze basiskosten : dat is vaak het probleem. Vind je iemand die dit voor de lange termijn financiert, dan kan het werken. Wij hebben caritatieve fondsen in Duitsland die ons financieel ondersteunen en als er een grote inzamelingsactie is zoals bijvoorbeeld voor de aardbeving in Turkije, dan worden wij gevraagd en ingezet met financiële ondersteuning van de grote hulporganisaties. Dan gaat het om miljoenen euro's, waar wij een klein deel van ontvangen voor onze inzet. Maar de basiskosten en de opleiding : die moeten ook verzorgd worden, net zoals de vrijwillige brandweer op elk moment klaar moet kunnen staan.

FvM. Is er iets vergelijkbaars in Nederland?

Bernd Ruf. In mijn beleving is Nederland wat de traumapedagogie en de Notfallpädagogik betreft, een blinde vlek. Enkele jaren geleden hadden wij wel enkele Nederlanders toen we in 2016 in België startten. Ook in jullie land zijn er vragen voor Notfallpädagogik, zeker weten. In elk land, in elke stad, in elke school zijn kinderen die traumatische ervaringen hebben. En noodsituaties kennen jullie ook. Het zou mooi zijn als er in Nederland ook mensen zouden zijn, die leren hoe zij trauma's kunnen helpen voorkomen of kunnen helpen genezen. Als er mensen opgeleid zijn, dan kan het principe van de vrijwillige brandweer ook in jullie land gaan leven.

FvM. Is dit een oproep ?

Bernd Ruf. Zo kun je het zien. Het zou mooi zijn als in jullie land een groep mensen samen kan komen, die deze vorm van pedagogie zouden willen ervaren en met zich meedragen. Je zou een studiedag of een weekend kunnen organiseren. Onze mensen of de collega's uit België die al met onze pedagogische concepten vertrouwd zijn, kunnen ook helpen. Je kunt

denken aan enkele lezingen en vooral samen aan de slag gaan met werkvormen en ervaringen. Ook jullie kennen toch kinderen met opvallend gedrag, ingrijpende gebeurtenissen in een vrijeschoolklas, traumatische ervaringen of crisis-situaties. Als bij zo'n bijeenkomst mensen enthousiast worden, dan kan zo'n groep als een olievlek werken. En qua organisatie : dat kunnen jullie wel inrichten als Nederlanders. Daar ben ik van overtuigd. Het gaat erom dat we de eerste stappen zetten en van elkaar leren.

FvM. Mag ik met deze oproep eindigen?

Bernd Ruf. Zeker.

FvM. Hartelijk dank voor dit interview.

Op onderstaande link is op YouTube te zien waar het om gaat (in het Duits): https://www.youtube.com/watch?v=ioxMjt_xJ-cg&list=PL-fmg5oDFuvJbEpwebNkezF9XH-pWsb6t1

U kunt ook zoeken met de volgende term: "Wege aus der Krise: Notfallpädagogik"

IHF organiseert een studiedag en een lezing Pedagogie in Crisissituaties

Vaak wordt beweerd dat wij in deze tijd van de ene crisis in een volgende crisis terecht komen. Van volwassenen wordt veel flexibiliteit verwacht; bij opgroeiende kinderen spelen crisissen vaak een andere rol: oorlog, natuurrampen, vluchtelingssituaties en ga zo maar door. Ingrijpende trauma's kunnen een gezonde ontwikkeling verhinderen of bemoeilijken.

Met deze problematiek van pedagogie in crisis-situaties werken Bernd Ruf en Barbara Schiller als vrijeschoolpedagogen al sinds bijna twee decennia. Tijd om deze mensen ook aan een Nederlands publiek voor te stellen.

Pedagogie in crisissituaties

Zaterdag 19 oktober 2024

STUDIEDAG

Abbenbroekweg 7, 2597NT Den Haag (ingang Gerrit Kasteinweg)

9.45 aanmelding

10.15 Start programma: - Bernd Ruf : introductie Trauma- en Notfallpädagogik

11.00 praktische voorbeelden

11.45 Lezing Bernd Ruf

12.30 Middagpauze

13.15 Vervolg: - voorstelling van organisatie stART (Barbara Schiller)

14.00.praktische voorbeelden

14.45 pauze

15.15 praktische voorbeelden

16.00 Lezing Bernd Ruf

16.45 Vragenronde. Hoe nu verder?

Einde van de studiedag

AVONDLEZING (voor geïnteresseerden, bedoeld als fondsenwerving)

Elisabeth Vreede huis (Riouwstraat 1, 2585 GP Den Haag)

19.30. aanmelding voor lezing

20.00. Lezing Bernd Ruf (ook bedoeld als fondsenwerving)

“Notfallpädagogik : ist das die Pädagogik für die Zukunft?”

22.00. Einde

Doelgroep = vrijeschoolleraren, pedagogen en psychologen (vooral van vrijescholen) in Nederland die interesse hebben in achtergronden en werkvormen van de zogenaamde trauma- en crisispedagogie. Verder : de medewerkers van het Internationaal Hulpfonds en International Waldorf School The Hague.

Voor de avondvoordracht op zaterdag : alle geïnteresseerden die dit werk een warm hart toedragen. Deze avondlezing is bedoeld als fondsenwerving voor het internationale werk van deze organisaties.

Deze dag organiseren wij vanuit het IHF samen met de Begeleidingsdienst voor Vrijescholen, Hogeschool Leiden, de IWSTRH Den Haag (The International Waldorf School of The Hague)

Bernd Ruf (* 1954) is al bijna zijn hele leven actief binnen de vrijeschoolbeweging. Als leerling bezocht hij de Freie Waldorfschule in Pforzheim. Hij studeerde geschiedenis en germanistiek; na zijn lerarenopleiding werd hij Waldorfleraar. Twintig jaar lang was hij als

mentor en vakleerkracht verbonden aan de Freie Waldorfschule Karlsruhe.

Vanaf 1987 was hij actief binnen het bestuur van de “Freunde der Waldorfpädagogik”. Deze organisatie groeide aanzienlijk gedurende meerdere decennia, zowel in Duitsland als daarbuiten. Na de val van de Berlijnse Muur kwamen er in de jaren 1990 steeds meer

vragen vanuit Oost-Europa op deze organisatie af. Bernd Ruf nam de leiding van de afdeling Midden- en Oost-Europa op zich.

In 1994 nam hij namens Die Freunde deel aan een internationale conferentie in Genève om de vrijeschoolpedagogiek in internationaal verband beter bekend te maken. Sinds die conferentie werkt hij samen met de UNICEF. In 1999 was hij betrokken bij de oprichting van het Parzivalcentrum in Karlsruhe. Dit centrum verzorgt opleidingen voor “Sonderfallpädagogik”, voor kinderen met speciale behoeften en beperkingen. Vandaag de dag bestaat het Parzivalcentrum uit vijf scholen.

Sinds 2006 is men hier ook begonnen met de zogenaamde “Notfallpädagogik”. In eerste instantie richtte men vooral de aandacht op kinderen met diep doorwerkende trauma’s; gaandeweg ontwikkelde zich ook een pedagogie voor crisissituaties (waarin trauma’s zich nog niet compleet ontwikkeld hebben). In binnen- en buitenland.

Naast zijn werk in Karlsruhe leidt Bernd overal in de wereld teams op die in crisissituaties ingezet kunnen worden zoals in Libanon, na de aardbeving in Turkije (2023) of de branden op Hawaï.

Barbara Schiller

Is actief binnen de Duitse organisatie stART. Qua opleiding heeft zij een interdisciplinaire achtergrond. Pedagogie, therapeutisch en kunstzinnig werk in een multiculturele wereld is haar missie. Dat doet zij door mensen op te leiden en door in internationale crisissituaties

hulp te bieden.

Sinds 2008 is zij in de hele wereld actief met haar organisatie stART in situaties waarin therapeutische noodhulp nodig is. Bijvoorbeeld in oorlogsgebieden, bij natuurrampen, pandemieën en in situaties waarin vluchtelingen met hun kinderen leven. Zij zet voor ontwikkelingswerk in samen met mensen die zich door de vrijeschoolpedagogie laten inspireren. Inclusie voor mensen met of zonder migratie-achtergrond in Europa en daarbuiten ziet zij als “werken vanuit de toekomst naar het nu-moment”.

Haïti

Ecole du Village werkt verder ondanks de chaos

Ondanks alle berichten over de chaotische situatie in grote delen van Haïti zijn wij blij met de berichten die we krijgen van Ecole du Village.

In maart kregen wij positieve berichten uit Torbeck. De school kan verder functioneren in de lastige situatie van het land. Torbeck is ver van de hoofdstad Port-au-Prince. Hier, aan de zuidkust, is het project zo zelfvoorzienend geworden dat de landelijke catastrofe hen nauwelijks raakt. In de afgelopen jaren is o.a. met de steun van het IHF de school weer opgebouwd na de orkanen en aardbevingen. Om autonoom te worden, is men rijst en groenten gaan verbouwen, zijn de ateliers ingericht en zijn de schoolgebouwen na de natuurrampen steviger gebouwd. Van de grote chaos is binnen de schoolgemeenschap nauwelijks wat te merken.

Francis van Maris

NL03 TRIO 0212 1950 50 t.n.v. Stichting Internationale Hulpfonds m.v.v code Haïti

Vietnam

Dieu Giac Kindergarten, Ho Chi Minh City

Mijn bezoek vorig jaar aan de Dieu Giac Kindergarten is opgenomen in de nieuwsbrief van het Australische VCP, het hulpfonds dat het Dieu Giac weeshuis steunt. Thanh Cherry, de vrouw die de school heeft opgericht en nog steeds

coördineert, schrijft dat ze dankbaar zijn voor de steun en vriendschap die het IHF biedt aan het VCP en aan de vrijescholen in Vietnam. Van de financiële steun die het IHF aan Dieu Giac Kindergarten gaf zijn onder andere grote pot-

ten met planten gekocht voor op de veranda, die tevens een kleine speelplek is voor de kleuterklas. Dit zorgt ervoor dat de kleuters in een meer geborgen en omheinde plek stappen

en niet direct op het beton tussen de auto's en brommers van de binnenplaats van het weeshuis uitkomen. Ook schilderen de kleuters graag met de verf die we tijdens ons bezoek aan de kleuterschool meebrachten.

Sinds mijn bezoek is het schooltje gegroeid. Er zijn nu 10 kinderen in de klas, waarvan 3 afkomstig uit het bijgelegen weeshuis.

Blijft u ons steunen zodat wij onder andere Dieu Giac Kindergarten kunnen blijven helpen? Graag uw financiële bijdrage aan "Vietnam".

Leerkracht in opleiding Hat Nguyen Thi uit Vietnam

Een leerkracht in opleiding, die ik vorig jaar tijdens mijn reis heb mogen ontmoeten, en gesteund wordt door het IHF bij haar opleiding tot kleuterleerkracht in het Vrijeschoolonderwijs, is Hat Nguyen Thi uit Ho Chi Minh City in Vietnam.

Ze werkte de afgelopen jaren bij de Thanhlan kleuterschool en werkt nu ook op de Tre Xan (Green Bamboo) basisschool.

Ze liet ons weten dat ze in maart de vierde module van de kleuteropleiding heeft gevolgd.

Hat schreef: “Ik heb geleerd over de spirituele wereld, over het inrichten van een natuurtafel en hoe het ritme van de natuur volgt en wat het de kinderen en ons als leerkrachten kan brengen. Ik leerde over de 12 zintuigen en hoe ik die kan observeren en kan verzorgen. En over de verbinding van de zintuigen met het denken-voelen-willen. Ik leerde over de kunst van het spreken en over het werken met

gebaren. Ik heb gewerkt met klei en heb wolven speelgoed gemaakt. Ik heb geschilderd en gezongen in het Engels en in het Vietnamees. Ook heb ik boekentips gekregen. Heel veel dank aan het IHF voor deze kans. Deze kans en alle kennis maakt een diepe indruk op mijn ziel”.

[Wilt u ons steunen? Graag uw bijdrage aan het Opleidingsfonds van het IHF.](#)

Euritmist in opleiding

In Ho Chi Minh City, Vietnam, volgt Nga Le Hong voor het tweede jaar de euritmie opleiding, die ik vorig jaar heb bezocht. Het IHF steunt haar financieel bij haar opleiding. Ze laat ons weten dat ze onlangs het 6e semester van de opleiding heeft afgerond. Nga schreef: “Het afgelopen jaar heb ik me

verdiept in de toon-euritmie, waarbij ik de nuances ervan heb onderzocht met intervallen, akkoorden en melodieën. Ook heeft de spraak-euritmie mijn kennis van de beweging van de planeten vergroot. Ik heb ondertussen aan acht uitvoeringen deelgenomen. Een daarvan was een gedenkwaardig optreden, afgelopen november in Vung Tau, tijdens de eerste nationale Steiner Vietnam onderwijsconferentie. Hierbij waren 400 aanwezigen, met mensen die werkzaam zijn binnen het Steiner-Waldorf onderwijs en mensen met grote interesse daarin.

Ieder semester is erg lonend voor mij. Het brengt me nieuwe inzichten en waarden en ik maak een enorme persoonlijke groei door. Ik kijk reikhalzend uit naar de dag dat ik euritmie leraar ben en kinderen mag begeleiden met de schoonheid van Vietnamese poëzie en de boeiende wereld van de muzikale melodieën, die ik nu ervaar tijdens mijn eigen reis binnen de euritmie”.

[Wilt u studenten steunen? Graag uw financiële bijdrage aan het Opleidingsfonds.](#)

Mira Spelbrink

Filipijnen

Ook dit jaar komen de leraren van de verschillende Filipijnse vrijescholen samen voor een lerarentraining van een week. Dit keer staat het in het teken van de kunstzinnige vorming. Paul van Meurs en Gea Weeren, twee zeer ervaren Nederlandse leraren, die ook bekend zijn op de Filipijnen, verzorgen de training. Het IHF zorgt voor financiële steun. Dit zodat alle Filipijnse vrijeschoollerares, die deel willen nemen, de mogelijkheid hebben om te komen en deel te nemen aan de training.

[Graag uw steun voor de regio Zuidoost Azië en China.](#)

Mira Spelbrink

Portefuillehouder Zuidoost Azië en China

Thailand

Opknabbeurt voor de Baantontham Preschool in Udon Thani, Thailand

Sinds 2009 runt vrijeschool leerkracht Suputtra Phusiri een peuter- en kleuterschool bij haar eigen huis in Udonthani, Thailand. Tijdens de covid pandemie moest de school noodgedwongen sluiten en werkte Suputtra zelf op een vrijeschool in Kon Kaen op ruim 200 kilometer van huis.

Op dit moment draait haar eigen school weer en zijn er 15 leerlingen; 3 peuters en 12 kleuters. Zij en haar man werken met hart en ziel voor de, door de Thaise vrijeschoolbeweging erkende, school. Graag zouden ze de school laten groeien naar 25 leerlingen en willen daar alles voor doen. Helaas ontbreekt het hen aan financiële middelen.

Ze willen graag het schoolgebouw, dat onderdeel is van hun huis opknappen door het te schilderen, ze willen de versleten vloeren vervangen en met een degelijke stenen muur de tuin omheinen zodat de kinderen veilig kunnen spelen.

Het IHF wil hen graag financieel helpen om de school op te knappen en nieuwe energie te geven, zodat het kan groeien en nog meer kinderen kan bereiken. Helpt u mee? Graag uw financiële bijdrage aan "Thailand".

Mira Spelbrink

Portefuillehouder Zuidoost Azië en China

IBAN : NL03 TRIO 0212 1950 50 tnv Stichting Internationaalhulpfonds. mvv code Thailand

WOW Rotterdam

Rudolf Steiner College Rotterdam

Op 11 september 2023 was ik door het Rotterdamse Rudolf Steiner College uitgenodigd om voor de zeven negende klassen te komen vertellen over een project van het IHF. Dit keer hadden de leerlingen zelf een project uitgekozen en wel het Waldorf Kakuma Project. Dit project is ooit opgezet door leraren van de Waldorf scholen in Nairobi en leraren in opleiding om de kinderen in Kakuma Refugee Camp, traumahulp te verlenen. Dat vluchtelingenkamp, gelegen in het noordwesten van Kenia is het oudste en een van de grootste kampen van de UNHCR ter wereld. Sinds enkele jaren is er een tweede kamp Kalobeyi naast gesticht, maar dat is met 100.000 inwoners ook al bijna vol. Het Waldorf Project, partner van UNHCR en UNICEF geeft traumahulp door de kunstvakken en euritmie van het Waldorf-onderwijs. Ritme, herhaling, beweging, coördinatie zijn daarbij belangrijke elementen om de trauma's te overwinnen.

Sinds 2017 worden de medewerkers van het project gerekruteerd uit het kamp zelf. Het resultaat is dat zij niet alleen de trauma's van de kinderen sneller herkennen dan buitenstaanders, maar ook door het werk met de kinderen aan hun eigen problemen werken, zo snijdt het mes aan twee kanten.

Net als de vorige keren dat ik voor de leerlingen van Rotterdam mocht komen vertellen,

had ik een power point presentatie in elkaar gezet. Dit keer van foto's die ik bij mijn bezoeken aan het kamp had gemaakt. Ik werd verwelkomd door een paar handige meisjes uit klas 9, die mij (iets minder handig) hielpen met de techniek. De zaal liep snel vol met zo'n 150 pubers. en precies op tijd kon ik mijn verhaal vertellen. Er kwamen adequate vragen achteraf en ik had er vertrouwen in dat de leerlingen wisten waarvoor ze de sponsorloop op het Michaelsfeest zouden doen. Eerst natuurlijk familie en burens vragen wat ze voor een ronde rennen door het park konden los krijgen. De afspraak was dat ik de week voor Kerst terug zou komen om een check te ontvangen. Die bijeenkomst was een grote verrassing. Het bedrag dat met de sponsorloop verzameld werd was uiteindelijk maar liefst 17.052 euro. De jongen die mij de check overhandigde kreeg zowel de prijs voor het grootste ingezamelde bedrag, als de prijs voor de meest gelopen ronden, beide in de vorm van dikke plakken chocolade.

In mijn dankwoord kon ik de klassen nog mededelen dat er net door het Waldorf Project een nieuw initiatief was gestart. Met toestemming van UNHCR mogen de gehandicapte kinderen buiten het kamp opgevangen worden, ze krijgen verzorging en traumahulp in een meer aangepaste omgeving. Daarvoor is de hulp ingeroepen van de Turkana, de nomadenstam die in de regio woont.

De Turkana, een van de armste bevolkingsgroepen van Kenia, krijgen in ruil daarvoor gezondheidszorg en scholing. Het initiatief is al een groot succes. Een deel van het bedrag kan gebruikt worden voor een flinke injectie van dit nieuwe project.

Grote hulde aan de leerlingen van het Rudolf Steiner College Rotterdam. !!

Reiny Jobse

[Als u ook met leerlingen een Waldorf One World actie wilt organiseren, neem dan contact op met Maaïke Honig: \[m.honig@internationaalhulpfonds.nl\]\(mailto:m.honig@internationaalhulpfonds.nl\)](#)

Kenia

Toen ik in 2015 voor het eerst in Selenkay, op de ruige savannen van Kenia een bezoek bracht aan de Masaai-stam die daar woont bestond de Naretoi School nog uit niet veel meer dan een omheining van stokken. Die stokken waren nodig om de geiten, die dol zijn op stockmar waskrijt, buiten te houden.

Er kwamen ongeveer veertig kinderen naar de school. Een van de moeders, Grace Loiparuni Nkuyato ging in opleiding tot kleuterjuf aan de East African Teacher Training for Waldorf Schools in Nairobi. Drie keer per jaar liet ze haar stam en haar vijf kinderen voor twee weken achter om het vak van kleuterjuf onder de knie te krijgen.

Enkele jaren later werd er dankzij de samenwerking met de Zukunftsstiftung Entwicklung van de Duitse GLS Bank een stevig stenen gebouw neergezet, waar zo'n honderd kinderen les kregen. Er waren inmiddels ook enkele jonge leraren aangetrokken, die de opleiding voor regulier onderwijs gingen volgen.

Grace moest in 2017 vanwege zwangerschap en de verzorging van nog twee kinderen haar studie onderbreken. Een kind dat een week voor mijn tweede bezoek aan de stam geboren werd kreeg mijn naam, ze is mijn petekind.

In 2022 werd Selenkay geteisterd door hongersnood vanwege de extreme droogte. Noodhulp van het IHF en GLS bracht enige verlichting. De kinderen kregen in elk geval elke dag voldoende eten op school. Maar vanwege het verlies van alle koeien kwamen de gezinnen er niet meer bovenop. Dit veroorzaakte bovendien onderlinge problemen in de stam. Het zijn nog steeds zware tijden, die ook van de leraren veel inspanning vergen.

Grace vond vorig jaar toch de moed om haar studie weer op te pakken. Een mentor van de opleiding kwam een week lang bij haar in de les kijken, waarna ze toegang tot het eindexamen kreeg.

De diploma-uitreiking vond plaats tijdens de jaarlijkse All African Antroposofical Conference, die dit jaar in april gehouden werd op het terrein van de Rudolf Steiner School Mbagathi en de Teacher Training. Het onderwerp van dit jaar was "Encountering Self and Other in the Spirit of Utu (Ubuntu)". Over de ontmoeting tussen het zelf en de ander, de gemeenschap. De belangstelling hiervoor was overweldigend, vooral vanuit de scholen. En met zoveel gediplomeerde leraren werd het een prachtig feest.

Reiny Jobse

[Wilt U de Naretoi School steunen ? of het Opleidingsinstituut EATT?](#)

Vermeld code :Kenia

NL03 TRIO 0212 1950 50 t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds

Interview

Interview met Jelle Kuiper

Jelle is de computerexpert van het IHF. Hij verzorgt onder andere twee keer per jaar de vormgeving van de rOndbrief en werkt de website bij. Dit jaar neemt hij afscheid, en begint aan een lang gewenste studie. We zetten hem graag nog in het zonnetje.

Hoe is het IHF op jouw pad gekomen, en waarom heb je juist PR als portefeuille?

Zo'n 8 a 9 jaar geleden kwam ik bij het Internationaal Hulp Fonds terecht via mijn vrouw Annemiek. Zij kwam Anselma tegen, voormalig portefeuillehouder van West-Azië en de Kaukasus. Het bestuur zocht iemand die de rOndbrief wilde verzorgen. Ik wilde graag betrokken zijn, ben aan de slag gegaan en heb daar vernieuwingen in aangebracht. Ik ben een computerliefhebber, eerder had ik al eens websites gemaakt en daarnaast houd ik van vormgeving. Zelf heb ik leren werken met In Design, het computerprogramma voor vormgeving waar ik nu de rOndbrief mee vormgeef. In het verleden heb ik lesgegeven op vrijescholen en voor mij is het een van de beste vormen van onderwijs. Met veel plezier gaf ik als docent les in koper slaan, houtbewerken en meubel maken. Dat was als docent handvaardigheid in de bovenbouw in Nijmegen. Daarnaast heb ik ook in de onderbouw lesgegeven in Wageningen en Zeist. Voornamelijk houtbewerken, zoals het gutsen van schalen. Het vrijeschool curriculum biedt kinderen een rijke ontwikkeling: het werken met de handen, het ervaren van de ambachten. School is naar mijn mening geen amusementscentrum, maar een plek waar degelijk onderwijs wordt gegeven. Ondanks dat ik met computers werk ben ik blij dat er nog terughoudend wordt omgegaan met computers, laptops en mobiele telefoons. Digitale leermiddelen zijn niet meer weg te denken en zijn op een hoop gebieden zeer nuttig, maar,- begrijp me niet verkeerd,- zet ze alleen in als het echt een meerwaarde heeft binnen het bestaande onderwijs.

Wat inspireert jou in deze portefeuille?

Ik werk graag achter de schermen om dingen mogelijk te maken, dat vind ik prettig. Een

mooie presentatie maken van datgene wat het IHF doet, daar heb ik plezier in. Ik heb in die jaren altijd de rOndbrief vormgegeven, en ook de huidige website.

Wat is daarin altijd je uitgangspunt?

Dat de vormgeving recht doet aan wat er gepresenteerd wordt, en daarbij hanteer ik een rustige vormgeving. Niet heel uitbundig, soms een beetje terughoudend, het gaat er om de boodschap goed over te brengen.

Hoe heb je het IHF de afgelopen jaren beleefd?

Wat ik heb zien veranderen is dat de club betrokken mensen meer openstaat naar de buitenwereld. Ik voel me thuis in een groep mensen die ook buiten de antroposofie naar de wereld kijken. Die combinatie spreekt me aan.

Wat wens je het IHF toe?

Bekendheid is wat ik het IHF het allermeeeste toewens. Ook zou er meer samenwerking plaats kunnen vinden met andere organisaties. Dat wij ons op onderwijs richten, maar dat een andere organisatie bijvoorbeeld waterputten slaat. Zodat we het beste van alle werelden samen brengen binnen een project.

Maike Honig

Bolivia

Kurmi Wasi

Dit jaar is er een nieuw initiatief opgenomen in de portefeuille Latijns-Amerika. Hoog in de Andes, in de buurt van La Paz, de hoofdstad van Bolivia, ligt het dorp Achocalla. Sinds vele jaren is daar een speciale dorpschool met een stabiel lerarenteam : Kurmi Wasi.

Het openbare schoolsysteem in Bolivia laat veel te wensen over : geen subsidies, geen goede lerarenopleidingen, geen deugdelijke gebouwen. Leren voor school betekent in de meeste gevallen dat je leerstof uit je hoofd leert. Wie ander onderwijs wil, kiest voor

een privé-school en moet daarvoor een flink maandbedrag betalen. Deze privéscholen zijn dus meestal alleen voor de rijke laag van de bevolking.

Een oudergroep in het dorp Achocalla richtte in 2005 een "ontmoetingschool" op. Zij waren ervan overtuigd dat onderwijs meer zou moeten bieden. Zij hadden het ideaal dat kinderen opvoeden voor het leven inhoudt dat je bruggen tussen mensen leert bouwen, dat vooroordelen afgebouwd kunnen worden als je mensen echt ontmoet, dat kinderen van

verschillende bevolkingsgroepen samen naar school kunnen gaan en zo conflicten vóór kunnen zijn of kunnen oplossen. Dat is in Bolivia geen overbodige luxe.

Kurmi Wasi, zo heet het project, betekent in de plaatselijke Aymara-taal "Regenbooghuis". Voor alle kinderen uit alle lagen van de bevolking, moest deze school openstaan. Om het even wat hun sociale, culturele of economische achtergronden zijn : alle kinderen zijn welkom. De kinderen met een andere huidskleur of een andere achtergrond worden beschouwd als een aanvulling op datgene wat je vanuit je eigen thuissituatie kent.

In bijna twintig jaar tijd is deze school ondertussen uitgegroeid tot een stabiele school met 180 kinderen. Veel kinderen komen uit de buurt; steeds vaker komen er ook kinderen uit de hoofdstad La Paz. Het schoolgeld wordt naar vermogen betaald door de ouders. Degenen die het niet kunnen betalen wordt gevraagd om in natura mee te helpen in de school, bijvoorbeeld in de schoolkeuken.

Naast de theoretische kennis doen de kinderen met hun handen en voeten ook veel kennis op. Door mee te helpen in het kippenhok of voor de schapen te zorgen, leren de kinderen ook veel van en voor het leven.

Gaandeweg zijn de leraren van Kurmi Wasi op het spoor van de vrijeschoolpedagogie gekomen en dat sprak hen ontzettend aan. Zij wilden meer weten van de antroposofie en de vrijeschoolpedagogie. Thomas Wildgruber, een gepensioneerde vrijeschoolleerkracht, is hier enkele keren op bezoek geweest om basisprincipes van de Waldorfpedagogie aan te leggen. In 2023 klopten daardoor drie leerkrachten aan met de vraag of wij hun opleiding in Colombia kunnen ondersteunen. Want zij willen vrijeschoolpedagogie in de hele school invoeren.

Dit verzoek hebben wij gehonoreerd; Rolando, Marisa en María Carla beginnen dit jaar met hun opleiding in Colombia. Wellicht komen er binnenkort nog meer vragen voor opleidingen vanuit dit veelbelovende initiatief.

Francis van Maris

Wilt u ons hierin ondersteunen, dan is uw donatie van harte welkom. Vermeld bij betaling "Latijns Amerika" of "Bolivia".

Chili

Novalis loopt voor Chili

Novalis College Eindhoven : WOW-actie voor Mundo Feliz in Santiago de Chile.

Op 16 november 2023 hielden de leerlingen van de klassen 7, 8 en 9 van het Novalis College in Eindhoven hun actiedag in het kader van W.O.W / Waldorf One World een sponsorloop en leerlingen van hogere jaren konden op hun eigen manier een actie houden voor een WOW-doel.

Het doel van deze actie was Mundo Feliz , een kinderdagverblijf in een achterstandswijk van Santiago de Chile, waar kleine kinderen vanaf drie maanden tot zeven jaar met Waldorfpedagogie mogen opgroeien. De juffen die deze kinderen begeleiden, volgen een opleiding in “pedagogía de emergencia” (crisispedagogie), maar kunnen dit niet betalen. Met het geld van het Novalis College (€ 7.200) kan de opleiding van 7 leerkrachten gefinancierd worden.

¡Muchas gracias Colegio Novalis!

Mundo Feliz

is een kinderopvang-project in één van de kwetsbaarste wijken van Santiago. Dagelijks komt zo'n honderdtal kinderen (tussen de drie maanden en zeven jaar) naar deze opvangplaats.

De buurt is erg onveilig. Criminaliteit, geweld, drugsgebruik zijn er aan de orde van de dag. De kleintjes worden vaak aan hun lot overgelaten. Huiselijk geweld, misbruik, drugsverslavingen: het komt in veel gezinnen voor. Vaak gaat het om kinderen van alleenstaande (tiener-)moeders. Voor opvang bij Mundo Feliz wordt van de ouders geen financiële vergoeding

gevraagd, want die kunnen ze meestal niet betalen.

Binnen de muren van Mundo Feliz krijgen deze kinderen niet alleen een opvang. Ze krijgen er in ieder geval eten en kunnen er 's middags slapen. De omgeving is er veilig. Maar er is meer aan de hand. Deze kinderen hebben in hun jonge leven vaak al verschillende onveilige situaties meegemaakt. Er is sprake van trauma's en crisis-situaties. Om deze kinderen een gezondere oriëntatie in het leven te geven, werd de vraag gesteld aan vrijeschoolpedagogen die met crisispedagogie vertrouwd zijn, om de begeleiders op te leiden. Zo kunnen deze kinderen stap voor stap vertrouwen opbouwen. Met bijvoorbeeld schilderen, eurtmie, kringspelletjes, tekenen, zingen, wil men deze kinderen helpen om met vreugde en vertrouwen te leren.

Mundo Feliz krijgt van de overheid geld ter beschikking voor de maaltijden. Al het andere moeten de begeleiders zelf opbrengen : materialen, speelgoed, salarissen, de opleiding voor deze specifieke crisis-pedagogie, de aankleding van de ruimte,...

De aanpak van Mundo Feliz, om met vrije schoolpedagogie de kinderen andere ervaringen te laten beleven, slaat goed aan. Sinds april 2023 zijn ook begeleiders van andere opvanglocaties in de stad met de opleiding in de Waldorf-crisispedagogie begonnen. De vraag is zo groot dat mogelijk 12 andere opvang-locaties in de komende tijd zullen aansluiten.

Francis van Maris

[U kunt Mundo Feliz steunen door een donatie aan het IHF onder vermelding van "Chili".](#)

WOW

NEPAL

Tashi Waldorf school

Tashi Waldorf school in Kathmandu was 20 jaar geleden de eerste vrijeschool in Nepal. Maar het is geen eenvoudige opgave om de pioniersfase van de school te ontgroeien: de aardbeving van 2015, veelvuldige personeelswisselingen en de pandemie hebben de school in een hele moeilijke positie achtergelaten waar het niet altijd lukt om de salarissen van de leerkrachten uit te betalen bijvoorbeeld. Dil Maya,

de schoolleider en juf van klas 3, wil nu graag een biodynamische tuin aanleggen om de kinderen op school van een gezonde maaltijd te kunnen voorzien mede doordat de prijzen van vers voedsel zeer hoog zijn. Maar grond moet geleased worden, gereedschappen en zaaigoed aangeschaft. Hiervoor vraagt ze de hulp van de vrijeschoolgemeenschap in Nederland. Wie kan helpen om Tashi te ondersteunen bij het starten van een schooltuin die voorziet in gezonde maaltijden voor de kinderen van de school?

Sietske van Poelgeest

ZUID-AFRIKA

The Breede Centre

Dit project is een initiatief van een voormalig vrijeschool kleuterjuf. In het dorp Mc Gregor in de Westkaap woont het hoogste aantal inwoners met het foetale alcohol syndroom. Dit heeft ernstig effect op de ontwikkeling van de hersenen. Zij zag hoe veel jonge kinderen werden verwaarloosd en te veel achterstand in ontwikkeling hadden opgelopen nog voor dat zij aan de kleuterschool begonnen. Ook krijgen deze kinderen eenzijdige voeding en daardoor te weinig voedingsstoffen binnen. Veel ouders zijn ongeletterd. The breede centre - Zuid-Afrika Daarop richtte zij een Educare op: een voorschoolse opvang. Ze runt twee klasjes met hart en ziel. Betreft moeders bij de opvang en geeft ouderavonden over opvoeding. De kinderen worden de hele dag opgevangen en krijgen volwaardige maaltijden. Inmiddels is ze uit de twee klasjes gegroeid en is er een inzameling gehouden voor twee grote nieuwe lokalen. Er is nog geen geld om deze in te richten. Helpt u mee?

Maaïke Honig

Brazilië

VALE DE LUZ

In Brazilië is begin februari het schooljaar weer van start gegaan. Waar in Nederland het schooljaar nog altijd in lijn is met de landbouwkalender en de kinderen zomervakantie

hebben in de tijd dat ze van oudsher moesten helpen met de oogst, loopt in Brazilië het schooljaar gelijk aan het kalenderjaar. Ook

in Nova Friburgo werden op school Vale de Luz de kinderen feestelijk onthaald voor dit nieuwe schooljaar en, zoals op veel vrijescholen wereldwijd gebeurt, werd er uitgebreid stilgestaan bij de overgang van de kleuters naar de eerste klassen. Ze mochten daarbij de rode loper bewandelen van hun oude klas naar de plek waar zij de komende jaren hun onderwijs zullen genieten.

Voor de leerkrachten zelf brak het nieuwe schooljaar al wat eerder aan. In januari namen leerkrachten van de kleuterbouw deel aan de regionale bijeenkomst van vrijeschoolpedagogie van Rio de Janeiro en Espírito Santo. Vol inspiratie, enthousiasme en frisse moed kwamen zij terug op school, klaar om weer van start te gaan met een nieuw jaar!

Wij kunnen uw hulp goed gebruiken voor de scholing van Braziliaanse leraren en voor de scholen in Brazilië. Vermeld bij uw overschrijving code: Brazilië.

Marieke van der Sanden, portefeuillehouder Brazilië

Zuid-Afrika

Reis door Zuid-Afrika

Beste lezer,

Afgelopen februari en maart heb ik een rondreis door Zuid-Afrika gemaakt langs een aantal vrijescholen en projecten die de Waldorfpedagogiek als grondslag hebben, en worden gesteund door het IHF. Deze bevinden zich in de Westkaap, de rijkste provincie van het land. Zuid-Afrika heeft te kampen met een negatief imago, hoewel de toerismesector gelukkig nog goed draait. Het land heeft een roerige geschiedenis achter de rug. Hoewel het 30 jaar geleden is dat de apartheid werd afgeschaft

en er gelijke kansen voor iedereen werden verkondigd, geeft dit op de dag van vandaag de meeste mensen een rauwe bijmaak. Hier geldt: red jezelf, vind manieren om overeind te blijven. Met veel grote problemen, denk aan de vele elektriciteitsuitval, het watertekort, het grotendeels wegvallen van het treinnetwerk en het omvallen van South African Airlines, zoekt iedereen zijn weg. Het overgrote deel van de inwoners leeft in de sloppenwijken. Het betaalmiddel, de Rand is zwak. De natuur laat van zich horen met recent veel overstromingen en bosbranden. Kortom, een land met uitdagingen die dagelijks het beste tegemoet getreden

kunnen worden met een lach en een traan. Dit is precies wat ik ieder jaar op mijn reizen proef onder de inwoners, blank, zwart of gekleurd. Er gaat geen dag voorbij of er wordt gelachen, geknuffeld, en een flinke grap gemaakt.

Van alle schoolbezoeken heb ik er drie voor u als lezer uitgewerkt. Maar ieder project is het beschrijven waard, om te laten zien waar de uitdagingen liggen en hoe fijn het is als we deze scholen kunnen blijven steunen.

Maaïke Honig

[NL03 TRIO 0212 1950 50 t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds m.v.v. code Zuid-Afrika](#)

Mc Gregor Fountain Waldorf School

In het afgelegen dorp McGregor, in een gebied met akkers en wijngaarden ligt de Fountain Waldorf School. Er zijn weinig openbare voorzieningen in het dorp, die vind je in het nabijgelegen grotere Robertson.

Het dorp oogt slaperig en stoffig, maar ook authentiek. Hier tref je nog de wit gepleisterde Kaaps-Hollandse huizen in een recht stratenblok, met aan de rand de 'white village', een wijk met door de staat gebouwde huizen voor kleurlingen. Het RDP, het Reconstruction and Development Programme, was een project van het ANC na de afschaffing van de apartheid om ontheemden fatsoenlijke woningen te geven. Samen met het dorp Robertson heerst hier het hoogste percentage inwoners die lijden

aan het FAS, het Foetale Alcohol Syndroom dat door zwangerschap wordt doorgegeven aan de jongste inwoners van het dorp. Dit heeft een desastreus effect op de mentale gezondheid van mensen. Kinderen ontwikkelen zich onvoldoende, hebben een beperkte hersencapaciteit en jongeren vallen uit op school en belanden gemakkelijk in de criminaliteit.

De school is ooit gesticht door moeders die een plek zochten voor hun kinderen en geïnspireerd raakten door de vrijeschool pedagogiek. De school heeft een lange geschiedenis in zijn dertigjarige bestaan. Er waren goede jaren, met veel leerlingen, voldoende personeel en een rijk aanbod. Maar er waren ook moeilijke jaren, met terugloop door onvoldoende leerkrachten. De covid-pandemie heeft ook hier haar sporen achtergelaten. Momenteel heeft de school te weinig leerlingen, maar wel een aantal zeer gedreven leerkrachten, die samen het onderwijs iedere dag met hart en ziel inrichten. Zij bestuderen wekelijks de menskunde na schooltijd. Een aantal van hen heeft jarenlange ervaring op rijke Waldorf scholen elders in de Westkaap.

De meeste kinderen komen uit de nabijgelegen dorpen Ashton en Robertson en zijn afhankelijk van transport (taxibusjes uit de townships). Omdat het onderwijs in het Engels gebeurt, is er ook een aanwas van ouders met kinderen

uit andere, omliggende landen, zoals Zimbabwe en Malawi. Het lukt nog niet om blanke kinderen aan te trekken. Oorzaak daarvan is de angst dat het Waldorfonderswijs niet als volwaardig wordt gezien. Helaas is er slechts een kleuterschool in het dorp, waar lesgegeven wordt in het Afrikaans, en die daardoor niet aansluit bij de Waldorfschool. Het zijn zaken waar wij als westerlingen niet in eerste instantie rekening mee houden. De segregatie is voelbaar en lijkt haast onoplosbaar. Wat gelukkig wel zichtbaar is, is dat de leerkrachten gezondmakend onderwijs bieden aan kleine klassen en de leerlingen zichtbaar blij en gelukkig zijn. Dit horen de leerkrachten ook terug van de ouders.

Om financieel overeind te blijven heeft de school al een aantal maatregelen genomen.

Er is een stuk land van het terrein verkocht om de salarissen -die al heel laag liggen- te kunnen betalen. Onlangs hebben de leerkrachten gezamenlijk besloten een aanvraag voor subsidie te doen bij de overheid. De erkenning door de staat betekent wel, dat de school moet voldoen aan een flink aantal regels, met name op het gebied van toetsing. Maar de allergrootste inzet is wel het zichtbaarder maken van het bestaan van de school, zodat dit zal leiden tot

een toename van leerlingen. Vollere klassen betekent ook meer inkomsten, die goed gebruikt kunnen worden voor het opknappen van de lokalen en de buitenruimte.

Tijdens mijn bezoek hebben we een zeer vruchtbare vergadering kunnen houden over de nieuwe koers van de school om leerlingen aan te trekken. Een strategie gericht op het werven via social media en het bij de school betrekken van de bestaande gemeenschap. Mede door de bijdrage van een leerkracht van de Hermanus Waldorf School die mee was op het scholenbezoek kon dit handen en voeten krijgen..

De school heeft een aantal grote wensen. Van hele basale wensen tot structurele wensen. Een groot uithangbord aan de school met naam en logo er op, om zo meer zichtbaar te zijn voor nieuwe inwoners. Maar ook is er geld nodig voor lesmaterialen, o.a. voor meetkunde, zoals passers en geodriehoeken. Helpt u mee?

Maaïke Honig

Khanyisa Waldorf school for Supportive Education - Plumstead - Kaapstad

Khanyisa Waldorf School is de enige vrijeschool voor speciaal onderwijs in heel Zuid-Afrika. Khanyisa betekent 'verlichten' in het Xhosa. De school staat op hetzelfde terrein als het CCE, het Centre for Creative Education. Dit is het opleidingsinstituut voor vrijeschool leerkrachten. Khanyisa biedt kinderen met een ontwikkelingsachterstand een veilige en passende onderwijsplek.

Khanyisa bestaat dit jaar 30 jaar en dus is het feest.

Op dit moment zijn er 5 klassen, verdeeld over klas 5-12. De in totaal 62 leerlingen komen vanuit alle windstreken met verschillende achtergronden en religies. De onderlinge tolerantie is enorm groot, er heerst een fijne en positieve sfeer. Kinderen weten allemaal dat ze ergens moeite mee hebben en zijn erg lief voor elkaar, dat schept een onderlinge band. De klassen zijn niet groter dan 12 kinderen in de onderbouw en 15 kinderen in de bovenbouw.

Na het periodeonderwijs in de ochtend, dat past bij de ontwikkelingsfasen van het kind, krijgen de leerlingen de rest van de dag Engels, Afrikaans, wiskunde en praktijkgericht onderwijs, alles op individueel niveau. De volgende vakken worden aangeboden: pottenbakken, houtbewerken, naaien, handvaardigheid, EHBO, tuinieren en hospitality, beter bekend als 'gastvrijheid en dienstverlening'. Dat laatste komt goed van pas in een regio die sterk gericht is op toerisme.

Daarnaast geven de kunstzinnige vakken zoals nat-in-nat schilderen, euritmie, vormtekenen, zingen, toneelspelen en uiteraard ook de vertelstof deze kinderen een therapeutische toevoeging aan de schooldag.

Het onderwijs begint hier vanaf klas 5, dat is meestal ook het moment dat kinderen echt niet meer meekomen in het reguliere onderwijs. Vaak worden ze dan na een lange zoektocht op deze school aangemeld. De kinderen zijn veelal getraumatiseerd door het vorige onderwijs. Veel leerlingen zijn nerveus als ze er voor het eerst komen, gewend dat ze zijn geraakt aan opmerkingen als 'je kunt niets, je bent dom'. Maar na een paar dagen merken de leerkrachten eigenlijk altijd dat de kinderen ontspannen en in de jaren er na langzaam weer tot bloei komen.

De school streeft er naar dat leerlingen de school verlaten als ze op een vergelijkbaar niveau zijn met het niveau van klas 9, zodat ze een aansluitende opleiding kunnen volgen. De school probeert voor de uitstromende leerling die geen vervolgonderwijs kan volgen, een leermeesterschap te vinden in een praktijk beroep.

De school krijgt slechts 10% financiële overheidssteun dat bedoeld is voor het onderhoud

van het gebouw. 50% van de totale gelden komt van de ouderbijdragen. Het schoolgeld bedraagt ongeveer €18 per leerling per maand. Voor de rest (40%) is de school afhankelijk van giften en fondsen. Er zijn altijd geldzorgen, daarom wordt er zeer uitgekeken naar nieuwe leerlingen. De school probeert zich zichtbaar te maken bij scholen in de omgeving.

Dit jaar bracht ik twee laptops mee, die werden gedoneerd door de Vrijeschool Amersfoort. In totaal hebben we nu reeds 4 laptops kunnen schenken, die worden gebruikt door de leerlingen uit de hoogste klassen. Zij kunnen hiermee de basisvaardigheden van de computer leren.

Het team bestaat uit toegewijde leerkrachten met een achtergrond in het vrijeschoolonderwijs of in het speciaal onderwijs. Ze zijn zeer

ervaren in het werken met leerlingen met een beperking. Ondanks de financiële uitdagingen waar de school mee te maken heeft, zijn zij in staat door hun aandacht en liefde al deze kinderen iedere dag het geloof te geven in hun eigen kunnen.

De wens voor de toekomst is het inrichten van een klein café annex winkeltje op het schoolterrein, waar leerlingen zelfgemaakt servies, textielwerk of houtsnijwerk kunnen verkopen. En daarnaast zouden de leerlingen zelfgemaakt voedsel kunnen gaan verkopen om zo te leren omgaan met geld en klanten. En dat allemaal vanuit de veiligheid van de schoolomgeving.

Starseed Community School

In Muizenberg, aan de zuidkant van Kaapstad tegen de woeste Atlantische oceaan gelegen, bevindt zich een nieuw initiatief in een groot oud huis. Voorheen als 'the new Muizenberg school' gevestigd in diverse panden in de buurt, nu verenigd in een groot vrijstaand huis met vele kamers en 'Starseed Community School' gedoopt.

En de naam mag er zijn; op deze plek leeft een ideaal. Een groep ouders en leerkrachten wilde een school stichten die de maatschappij van Zuid-Afrika weerspiegelt; kinderen bij elkaar brengen van kleuterklas tot klas 7, ongeacht hun afkomst, religie of huidskleur. Met als basis de vrijeschoolpedagogie. De school hanteert dan ook een 'sliding scale', de hoogte van het maandelijkse schoolgeld wordt bepaald door

het inkomen van de ouders.

Zuid-Afrika is een land met enorme verschillen in rijkdom. De leefomstandigheden lopen flink uiteen. Muizenberg is een dorp dat tegen Kaapstad aan is gegroeid. In het westen een natuurgebied, in het oosten Mitchells Plain en Khayelitsa, wijken waar de gemiddelde inkomens een heel stuk lager liggen. Daar groeien kinderen veelal op in omstandigheden die niet helpend zijn voor hun ontwikkeling. Denk aan criminaliteit, afstand tot goede gezondheidszorg, geweld, vervuiling en verwaarlozing. Kortom, minder kansen om je te ontwikkelen. In andere delen van de stad groeien kinderen op in gezinnen met hogere inkomens. Zij doen vaak wel aan sport en gaan op uitstapjes. De school wenst deze kinderen samen te brengen. Om van jongs af aan de cultuurverschillen te

overbruggen en het begrip te vergroten.

De leerkrachten zijn jong en afgestudeerd aan het CCE, het opleidingsinstituut voor vrijeschoolonderwijs, in Kaapstad. Omdat de leerkrachten jong zijn en veelal weinig eisen hebben omtrent woonruimte en levensonderhoud, wordt er voornamelijk voor gekozen om de lonen laag te houden. Dit is een keuze, maar tevens een noodzaak. Er komt te weinig geld binnen om zowel de huur als de salarissen en de materialen te betalen. De leerkracht van klas 1 krijgt bijvoorbeeld alleen de periodeles betaald. Ook worden na de pauze twee klassen samengevoegd, zodat er maar een leerkracht betaald hoeft te worden.

Ouders zijn zeer betrokken bij de school en proberen inzamelingen te houden. De grootwens is een volgroeide school te zijn met zeker 15 leerlingen per leerjaar. Dit zou voldoende schoolgeld moeten opleveren voor stabiele inkomens en geld voor lesmateriaal.

Omdat dit initiatief nog zo jong is, kan de school nog geen aanspraak maken op overheidssteun. Het is wel een streven om, bij meer draagkracht en financiële zekerheid, de stap te zetten naar erkenning vanuit de overheid. Vanuit het CCE komen er regelmatig docenten langs om observaties te doen en jonge leerkrachten bij te scholen.

In de school bruist het, er wordt geschilderd, gezongen en aan periodeschriften gewerkt. In iedere klas hangen handwerkjes en tekeningen. De vensterbank staat vol met kiemplantjes, de ramen zijn kleurrijk beschilderd en in de hoogste klas klinkt een verhaal over ontdekkingsreizigers.

De leerlingen uit de hogere klassen zouden graag meer leesboeken willen, om zo een kleine bibliotheek op te zetten. Een paar planken met tweedehands boeken is al zeer welkom. Helpt u mee dit initiatief te steunen en uit te laten groeien tot een volwaardige school?

Maaïke Honig

Malawi

KUPHUNZITSA VILLAGE SCHOOL

Begin 2023 is er een initiatief voor de eerste Waldorf School in Malawi gestart. In een kleine gemeenschap bij Domasi, in de buurt van Zomba zal hopelijk over niet te lange

tijd begonnen worden met de bouw van een schooltje. Een Waldorf School maar liefst. Er is een kindertehuis, het enige stenen gebouw in de gemeenschap, waar 12 jongens en 5 meisjes wonen. Behalve deze 17 kinderen, zullen er in totaal wel 100 kinderen uit de regio naar de school komen. Onder leiding van twee kleuterjuffen is er al met zo'n 50 kinderen gestart. De lessen worden meestal buiten gehouden, alleen als het regent mogen ze gebruik maken van het tehuis. Dat zal niet vaak voorkomen helaas, want ook Malawi lijdt het laatste jaar onder hevige droogte.

Alle ouders zijn betrokken bij de oprichting en de organisatie van de school. Ze deden een training in samenwerking ten behoeve van de relatie met de kinderen en kozen samen de eerste leraren. Deze twee kleuterjuffen en twee leraren voor de lagere school zullen de komende jaren ter plaatse opgeleid worden door geroutineerde leraren van de Waldorf School Hekima in Dar es Salaam, Tanzania. In afwachting van de bouw is er al een kleine watertoren gebouwd en een klein bureautje, waar een –geleende – computer staat. Ook is

het kindertehuis fris in de verf gezet. Er zijn speeltoestellen. En er zijn al schooluniformen in de maak.

De school heet Kuphunzitsa Village School. Kuphunzitsa wil zoveel zeggen als “eerste levensbehoefte”.

Voor de materiële behoeften van die school is natuurlijk veel geld nodig. En voor de opleiding en het verblijf van de opleiders.

Wilt u dit prachtige initiatief steunen, vermeld dan op de overschrijving: MALAWI.

Reiny Jobse

Jaarverslag

Stichting internationaal Hulpfonds Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

1. Algemene gegevens
2. Doelstelling
3. Bestuur
4. Activiteiten
  - o Algemeen
  - o De portefeuilles
  - o Solidariteitsfonds en studiefonds
  - o Samenwerking met andere organisaties
5. Financiële verantwoording
  - o Verstrekte steun
  - o De kerncijfers
  - o Toelichting van de penningmeester

Algemene gegevens

Het Internationaal Hulpfonds (IHF) is een vrijwilligersorganisatie, die in 1978 ontstaan is uit de wens om vrijeschoolpedagogie wereldwijd te ondersteunen.

Op 31 augustus 2000 is het IHF officieel als stichting opgericht te Driebergen-Rijsenburg. Zij staat onder nummer 30167248 ingeschreven in het Stichtingsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht.

Op 1 januari 2008 heeft het IHF de ANBI status verworven. Zij is geregistreerd onder nummer (RSIN) 816117585.

Het IHF is per e-mail bereikbaar via info@internationaalhulpfonds.nl.

Telefonisch is het IHF bereikbaar op nummer: 0640062918. Als niet opgenomen wordt kan een bericht op het antwoordapparaat worden achtergelaten.

Het postadres van de stichting was in 2023:

Internationaal Hulpfonds
Broerdijk 148
6523 HE Nijmegen

Doelstelling

De doelstelling van het IHF is “het verlenen van hulp in materiële en immateriële zin ten behoeve van initiatieven buiten Nederland waarbij de Vrije Schoolpedagogie het uitgangspunt vormt.”

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken binnen het IHF. Het zorgt voor overleg en afstemming tussen de portefeuillehouders, verzorgt de financiële kant van de activiteiten en onderhoudt de contacten met vergelijkbare Nederlandse en ook Europese stichtingen.

Het bestuur bestaat uit de voorzitter, de secretaris en de penningmeester.

Het IHF heeft in 2023 zeven keer vergaderd.

Op de agenda van de vergaderingen stonden onder andere de volgende punten:

• De portefeuilles.

Begin 2023 werden de jaarplannen van 2022 van de portefeuilles geëvalueerd. Eind 2023 is een begin gemaakt met het opstellen van de jaarplannen voor 2024.

De inhoud van de portefeuilles werd regelmatig besproken op de vergaderingen. Ook werden regelmatig berichten over de projecten uitgewisseld.

• Public relations.

Met name het werven van nieuwe donateurs en de naamsbekendheid van het Fonds zijn aandachtspunten.

• Samenwerking.

We hebben dit jaar veel aandacht besteed aan de onderlinge samenwerking en ondersteuning van elkaar. Hierdoor was het voor nieuwe leden eenvoudiger om in te stappen en volwaardig aan de slag te gaan. Er is een constructieve en vruchtbare werksfeer binnen het IHF.

Personele bezetting.

In 2023 hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden binnen de vrijwilligers van het IHF. We

hebben afscheid genomen van Marion Beijer. Zij heeft 10 jaar lang de functie van voorzitter gehad en heeft het IHF door roerige tijden naar een stabiele fase geleid. Froukje van der Velde heeft haar portefeuille Brazilië beëindigd. De samenstelling van de diverse geledingen binnen het IHF was op 31 december 2023 als volgt:

Bestuur:

- Voorzitter: Francis van Maris
- Secretaris: Wout Balsma
- Penningmeester: Hans van Delden

Portefeuillehouders:

- Oost-Afrika: Reiny Jobse
- Zuidelijk Afrika: Irene Storm
- Zuid-Azië en Kaukasus: Sietske van Poelgeest
- Zuidoost-Azië: Mira Spelbrink
- Latijns Amerika (zonder Brazilië): Ina Winkler en Francis van Maris
- Brazilië: Marieke van der Sanden
- Coördinatie markten & winkel: Stasja van Suchtelen
- Public Relations: Maaïke Honig
- Redactie van de rOndbrief: Reiny Jobse, Jelle Kuiper

Raad van Advies

De Raad van Advies bestaat uit Maarten Ploeger, Ad de Kort en Ineke Muinen. Deze groep wordt gedurende het jaar via de verslagen van de vergaderingen op de hoogte gehouden van het werk van het IHF. Zij vergaderden, zoals gewoonlijk, in augustus met het bestuur. Daarbij werden de bijzonderheden van het afgelopen jaar besproken en stelde het bestuur de plannen voor het komende jaar aan de orde.

Administratie

Alle administratieve werkzaamheden werden uitgevoerd door Meriam van Herpen.

Activiteiten

Algemeen

Dit jaarverslag gaat over het jaar 2023, maar wordt in het voorjaar van 2024 gemaakt. De huidige situatie in de wereld laat zien hoe kwetsbaar het voor mensen is om in vrijheid te leven en te werken. Miljoenen mensen zijn betrokken bij de situatie in o.a. Oekraïne, de Gazastrook en Soedan, ze verlaten huis en haard, omdat zij hun leven niet meer zeker zijn, of strijden voor hun vrijheid.

Het is een situatie die we ook in het werk van het IHF herkennen. Ook daarin zijn er mensen die verdreven zijn van huis en haard, die te maken hebben met een leven onder slechte omstandigheden of een natuurramp hebben meegemaakt. Gelukkig zijn er ook plaatsen waar de situatie stabiel is en er ruimte is om in zich harmonie te ontwikkelen.

Iedereen wil een veilig thuis hebben, een plaats waar je de ruimte krijgt om je te ontwikkelen en niet gebonden bent aan omstandigheden die een ontwikkeling beperken.

De hulp die het IHF aan jonge opgroeiende kinderen biedt zorgt zoveel mogelijk voor een omgeving waar veiligheid en geborgenheid is.

In dit jaar zijn er door de enkele portefeuillehouders weer reizen ondernomen naar hun werkgebieden. Men kon weer in direct contact treden met de mensen die in de bestaande scholen én in nieuwe initiatieven aan het werk zijn om, vanuit het gedachtegoed van de antroposofie, te werken aan de ontwikkeling van kinderen. Opvallend daarbij is dat er heel veel nieuwe initiatieven zijn. De bezoeken die gebracht zijn aan Azië, Afrika en Zuid-Amerika laten zien dat er een bloeiperiode gaande is. Onder vaak moeilijke omstandigheden is men vol enthousiasme scholen aan het oprichten. Die vraag om opleiding zien wij ook terug bij onze projecten. De scholen kunnen zich verder ontwikkelen door de mensen die er werken en die mensen willen goed opgeleid worden. Wij vinden het van belang om de vraag naar opleiding te ondersteunen. Daarnaast hebben we ons dit jaar ook bezig gehouden met het vergroten van onze naams-

bekendheid om zodoende weer een groei in de donaties te bewerkstelligen. Met name op het gebied van de sociale media wordt actief gewerkt en het streven is om het komend jaar aan de website te werken.

Het bestuur

De portefeuilles

Portefeuille Latijns-Amerika (buiten Brazilië)

We zijn dit jaar in de gelukkige omstandigheid geweest dat we een reis van drie maanden hebben kunnen maken door Zuid-Amerika. Hierdoor zijn de contacten weer sterk aangehaald en hebben we goede gesprekken kunnen voeren op de door ons gesteunde scholen. Dankzij deze bezoeken

hebben we ook een goed inzicht gekregen in de juiste besteding van de gelden. Tevens hebben we veel nieuwe initiatieven bezocht en dat liet ons zien dat er een sterke groei gaande is van vrijescholen.

Er is een duidelijke behoefte om de scholen een eigen signatuur te geven. De mensen die er werken willen goed opgeleid worden en de ruimte krijgen om een de school verder in te richten met toevoeging van de eigen cultuurkenmerken.

Een mooie ontwikkeling is een sterke verbetering van de onderlinge samenwerking binnen ons werkgebied. Scholen willen leren van elkaar en ondersteuning bieden aan elkaar waar dat mogelijk is.

Ina Winkler en Francis van Maris

Portefeuille Brazilië

In dit jaar zijn de scholen weer aan het opkrabbelen na een aantal moeizame jaren ten gevolge van de pandemie. Langzaam maar zeker keert het enthousiasme weer terug en zijn de scholen weer aan het groeien. Ze ondernemen vaak meteen een stap om meer bestaanszekerheid in te bouwen door op lokaal niveau de subsidiemogelijkheden te onderzoeken. Dat is een lang en moeizaam proces, maar hierdoor ontstaat er wel de mogelijkheid om meer leerlingen aan te trekken waardoor de diversiteit

toeneemt.

Als nieuwe portefeuillehouder heb ik veel contacten opgebouwd met de scholen en zodoende een goed beeld gekregen van de wensen en mogelijkheden. Ook in Brazilië is een beweging gaande waarbij de vrijescholen onderling tot een versteviging van de samenwerking komen om zodoende een stabielere basis te creëren om door te groeien. Daarbij is de vraag naar goed opgeleide leerkrachten groeiende en dat geeft ons de mogelijkheid om dit ook te ondersteunen.

Marieke van der Sanden

Portefeuille Oost-Afrika

Het jaar 2023 is een redelijk stabiel jaar geweest, al zijn er duidelijk twee tendensen zichtbaar. Aan de ene kant heeft een deel van mijn scholen te maken met heel veel armoede. Het voorzien van de eerste levensbehoeftes en de bijdrage die wij daarbij leveren is soms van levensbelang. Als dit een beetje goed loopt, en dat is dit jaar gelukkig behoorlijk goed gegaan, is er meteen een toename van het aantal leerlingen. Desondanks is dat iedere keer een balanceren op een koord.

Aan de andere kant zijn er veel nieuwe initiatieven die we hebben kunnen ondersteunen. Dit heeft met name vorm gekregen in een nieuwe school in Malawi. Waarbij de hulp van andere scholen uit andere landen zeer ondersteunend is geweest. Men zoekt elkaar op en is daarbij op zoek naar het vormgeven van vrijeschoolonderwijs passend in hun eigen omgeving en cultuur. Ook daarbij is het opleiden van nieuwe leerkrachten van groot belang. Daar is dit jaar veel aandacht voor geweest en dat heeft zijn vruchten afgeworpen.

In het vluchtelingenkamp Kakuma, waar ook dit jaar weer de traumahulp van Waldorf Kakuma Project door het IHF financieel werd ondersteund is de inkomende stroom vluchtelingen door de strijd in Soedan onverminderd. Nieuw is dat voor de gehandicapte kinderen een opvang in de regio buiten het kamp is gerealiseerd, mede dankzij de steun van onze donateurs.

Reiny Jobse

Portefeuille Zuidelijk Afrika

De situatie in dit gebied is zorgelijk te noemen. Niet alleen is het moeilijk om de bestaande scholen goed levensvatbaar te houden, nieuwe initiatieven kennen meestal een hele goede start, maar daar een passend vervolg aangeven is niet altijd gemakkelijk. Ook hier is de vraag naar goed opgeleide leerkrachten groot. Zij kunnen met hun kennis en vaardigheden verder vorm geven aan de initiatieven, ondanks de vaak moeilijke omstandigheden waarin ze werken.

Het onderhouden van persoonlijk contact staat voor ons hoog op de agenda om zodoende goed zicht te krijgen op de nieuwe ontwikkelingen en de juiste ondersteuning bieden aan de vraag uit deze regio. Er is hier veel werk aan de winkel.

Irene Storm- Bordewijk

Portefeuille Zuid-Azië en Kaukasus

In deze portefeuille is een keur van kleine initiatieven die we hebben ondersteund. Die kleine initiatieven zijn vrijwel allemaal begonnen door mensen die eerst op een andere school werkten. Hierdoor heeft er grote spreiding en groei plaatsgevonden, met name in Nepal.

In de Kaukasus is de situatie heel anders. Er is een klein aantal initiatieven, waar een duidelijke vraag ligt naar het opleiden van mensen. De leefomstandigheden wisselen sterk, zodat de projecten erg afhankelijk zijn van de initiatiefnemers om ze levensvatbaar te maken.

De ondersteuning heeft zich vooral gericht op het scholen van de mensen, niet alleen door een opleiding te volgen, maar ook door opleiders naar de regio te sturen. Op deze wijze is er meer stabiliteit ontstaan en is er optimisme om tot stabiele situaties te komen.

Sietske van Poelgeest

Portefeuille Zuidoost Azië en China

De reis die is ondernomen naar Vietnam heeft vele nieuwe inzichten gegeven. Na de pandemie krabbelt men weer op en zijn er talrijke nieuwe initiatieven. Duidelijk is ook dat de controle vanuit de staat is toegenomen. Men opereert langs de rand van de mogelijkheden

en met enthousiasme en vindingrijkheid is heel veel mogelijk. Er is een duidelijk beeld gekregen van de juiste besteding van de gelden. Het enthousiasme en het leggen van de contacten zorgt ook hier voor verbinding. Er is een toenevende vraag naar het opleiden van mensen en het leggen van verbindingen met andere initiatieven. Door de persoonlijke contacten hebben wij een bijdrage kunnen leveren een de verder groei van de scholen in dit gebied.

De situatie in China is zorgelijk en onoverzichtelijk. De overheid heeft opnieuw de touwtjes aangetrokken en de ruimte voor onze vorm van onderwijs verder verkleind. We hopen dat daar in de toekomst verandering in zal optreden.

Mira Spelbrink

Portefeuille Markten.

Het bezoeken van markten is vanaf nu beperkt tot het bezoeken van grotere, centraal georganiseerde bijeenkomsten van leraren en/of ouders. Naast de verkoop van artikelen is het ook een gelegenheid om onze naamsbekendheid te vergroten. De verkoop via de webwinkel is minimaal.

Stasja van Suchtelen

De rOndbrief

Net als in andere jaren is ook in 2023 de nieuwsbrief “de rOndbrief” met berichten van de projecten twee maal verschenen.

**Redactie: Reiny Jobse. Lay-out: Jelle Kuiper.
Druk: Tan Heck. Delft**

Schoolfonds en Opleidingsfonds.

Schoolfonds

Voorheen het Solidariteitsfonds is opgenomen in het Schoolfonds. Hieruit wordt het schoolgeld betaald voor kinderen van wie de ouders zich dit niet kunnen veroorloven. Donateurs kunnen gericht aan dit fonds schenken.

De individuele peetschappen, die bij sommige scholen nog bestaan, zullen voortgezet worden tot het einde van de schooltijd van het betreffende kind. Daarna zullen deze peetschappen

opgenomen worden in het schoolfonds, zoals dat bij een aantal scholen al bestaat. Donateurs kunnen dan hun schenking voor zo'n schoolfonds bestemmen. Welke kinderen uit dat schoolfonds gesteund worden is een besluit dat in handen van de school ligt. Het IHF stelt zowel bij peetkinderen als bij schoolfondsen de voorwaarde dat de school de portefeuillehouders jaarlijks op de hoogte houdt van de vorderingen van de betreffende (groep) leerling(en). De portefeuillehouder stuurt deze informatie over de kinderen en de school door naar de betrokken donateurs.

Opleidingsfonds

In 2017 heeft het IHF een apart opleidingsfonds opgericht. Dit is bestemd voor de opleiding van leerkrachten in de landen waar het fonds werkt. Studenten die graag een opleiding tot vrijeschoolleraar willen volgen maar deze niet geheel kunnen betalen, kunnen een beroep doen op dit fonds. Als het opleidingsinstituut de aanvraag van de student ondersteunt krijgt deze een bijdrage in de studiekosten. Een eventuele voortzetting van deze schenking in volgende studie jaren is afhankelijk van de rapportage van de opleiding. Deze nieuwe vorm van ondersteuning is een groot succes, de aanvragen overtreffen ruimschoots de beschikbare middelen.

Toelichting bij de kerncijfers 2023 *)

Het goede nieuws is dat zowel de inkomsten (uw gulle giften!) als de verstrekkingen (onze hulp aan de kinderen en de leerkrachten) zijn gestegen. Het jaar 2023 was dan ook heel anders dan het jaar daarvoor. We hebben bijvoorbeeld weer meer kunnen reizen (Vietnam, Latijns Amerika, Oost-Afrika). Die reizen zijn voor ons wezenlijk, want op die manier bouwen we een relatie met de scholen op, waardoor we kunnen zien dat uw giften goed worden besteed. De werkbezoeken zijn ook een moment waarop wij kunnen laten merken dat wij de initiatieven vertrouwen kunnen schenken. Geld is een uitdrukking van ons geloof in hun toekomst. Onze bezoeken geven hun ook een morele steun in de rug.

De overheadkosten zijn in 2023 gestegen ten opzichte van 2022. Dit komt met name vanwege de extra kosten door het koersverlies op de certificaten van de Triodosbank. Als dit koersverlies buiten beschouwing wordt gelaten, is het percentage overheadkosten 8,5%, hetgeen ruim binnen de norm is voor ANBI instellingen.

Op deze plaats besteed ik graag aandacht aan het opleidingsfonds: de verstrekkingen daaruit zijn in 2023 nog ongeveer hetzelfde als in 2022, maar schijn bedriegt. Dankzij een grote erfenis hebben wij een grote groep leraren kunnen toezeggen dat wij hun hele opleiding betalen. Die gelden geven we dus in de loop van een aantal jaren uit, maar we reserveren ze in één keer om te voorkomen dat iemand zijn opleiding niet kan afmaken. Dat is heel belangrijk vanwege de enorme inflatie, die in sommige landen zelfs meer dan 100% bedraagt. Uw giften voor het opleidingsfonds worden op die manier gebruikt om leraren te ondersteunen om vrijeschool leerkracht te worden!

Inmiddels leven we in 2024 en merken we dat de vraag vanuit de scholen weer verder aantrekt. Door onze gezonde financiële situatie en dankzij uw hulp zullen we naar verwachting aan een belangrijk deel van die vraag kunnen voldoen. Veel dank voor uw bijdragen!

Hans van Delden
(penningmeester IHF)

*) Omwille van de leesbaarheid is gekozen voor deze vorm van financiële verslaglegging. Een digitale versie van de volledige jaarrekening 2023 is te verkrijgen via het secretariaat: info@internationaalhulpfonds.nl,

Stichting Internationaal Hulpfonds IHF
Kerncijfers 2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Inkomsten		
Vrij besteedbare baten	122.228	96.395
Geormerkte donaties schoolfonds	72.734	90.845
Geormerkte donaties opleidingsfonds	<u>5.809</u>	<u>3.820</u>
Totaal inkomsten	200.771	191.060
Uitgaven		
Verstrekingen uit schoolfonds:		
Oost Afrika	34.759	23.385
Zuidelijk Afrika	28.212	27.902
Brazilië	13.500	11.000
Latijns Amerika	26.085	15.704
Mediterranee	360	522
Zuid Azië en Kaukasus	13.682	34.543
Zuid Oost Azië en China	13.467	3.350
Fonds noodhulp	<u>1.000</u>	<u>4.475</u>
	131.065	120.881
Verstrekingen uit opleidingsfonds	11.936	13.294
Organisatiekosten		
Kosten voor promotie en werving	7.726	9.659
Overheadkosten	<u>60.726</u>	<u>32.910</u>
	<u>68.452</u>	<u>42.569</u>
Totaal uitgaven	211.453	176.744
Resultaat (inkomsten minus uitgaven)	-10.682	14.316

Van de administratie

ADRES: Stichting Internationaal Hulpfonds
Broerdijk 148
6523 HE Nijmegen

Wilt u dit actuele adres in uw adressenbestand opnemen?

Het IHF stelt het op prijs als u bij een donatie uw contactgegevens vermeldt. Adres, telefoonnummer en mailadres zijn zeer welkom om, indien dit nodig is, contact met u te kunnen opnemen en om u onze Rondbrief te kunnen toesturen of mailen.

DONEREN

U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening:
NL03 TRIO 0212 1950 50
t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds.

Vermeld daarnaast de bestemming van uw donatie:

Algemene gift aan het IHF
Algemene gift aan het Opleidingsfonds
Algemene gift aan het Schoolfonds of
Gift voor portefeuille Oost Afrika, Zuidelijk
Afrika, Brazilië, Latijns Amerika, Zuid West Azië
of ZO Azië.

Of vermeld het land waar de school/ het project gevestigd is.

Graag in de omschrijving uw contactgegevens vermelden: adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en mailadres.

PR

Help ons het IHF bekend te maken onder een groter publiek. Artikelen uit de rOndbrief mogen worden gekopieerd onder vermelding van de bron en gebruikt worden bij acties, bijvoorbeeld ter gelegenheid van een jubileum of verjaardag. Ook kunnen artikelen, extra exemplaren van de rOndbrief en informatie- en pr-materiaal, worden aangevraagd bij het secretariaat.

CONTACTPERSOON OP EEN VRIJESCHOOL

Heel graag komen wij in contact met vrijeschoolouders of leraren die op 'hun' school de contactpersoon voor ons kunnen zijn. Neem contact op met PR functionaris Maaïke Honig, pr@internationaalhulpfonds.nl

DONATIES VIA IDEAL

U kunt ook via IDEAL een gift overmaken. Ga naar de website www.internationaalhulpfonds.nl. Klik op: Doneer via iDeal, dan kunt u uw bank kiezen en volgt het betaalmenu.

ANBI, schenken en nalaten

De Stichting Internationaal Hulpfonds (IHF) is door de belastingdienst aangewezen als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De ANBI-status biedt belastingvoordelen voor zowel de instelling als de gever. De ANBI-status kent een publicatieplicht om inzicht te geven in de stichting. De hiervoor aangewezen documenten (jaarverslag, jaarrekening, privacyverklaring) en informatie over ANBI vindt u op onze website (www.internationaalhulpfonds.nl).

